

Asia: VN/20468/2024

Yksityisen kopioinnin hyvityksen uudistaminen - Selvityshenkilön kysely

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluvat teokset ja muut suojan kohteet

Kysymys 1: Mitä teoksia ja muita suojan kohteita hyvitysvollisuuden tulisi koskea, kun otetaan huomioon tietoyhteiskuntadirektiivin 2 artiklan ja 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännökset?

Linkki direktiiviin: [Direktiivi - 2001/29 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Hyvitysvollisuuden tulee koskea kaiken tyyppisiä teoksia ja suojan kohteita, joita kopioidaan mille tahansa välineelle yksityiseen käyttöön.

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluva kopiointi

Kysymys 2: Minkälainen kopiointi yksityiseen käyttöön kuuluu mielestänne hyvitysvollisuuden piiriin ts. minkäläisten aineistojen kopiointi ja minkäläistä tekniikkaa käyttäen?

- analoginen – analoginen, esim. painetun aineiston valokopiointi
- analoginen – digitaalinen, esim. painetun aineiston skannaus
- digitaalinen-analoginen, esim. sähköisesti tallennetun aineiston tulostaminen paperille
- digitaalinen – digitaalinen, esim. tietoverkossa olevan aineiston tallentaminen puhelimen muistikortille tai pilvipalveluun

Hyvitysvollisuuden tulee koskea mitä tahansa tekniikkaa käyttäen tapahtuvaa yksityistä kopiointia. Teknologianeutraaliuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteiden vuoksi mitään kopiointitapaa tai -tekniikkaa ei voida jättää hyvitysvollisuuden ulkopuolelle, eikä mahdollisuudella käyttää teknisiä suojakeinoja tule olla vaikutusta hyvitysvollisuuden soveltamiseen.

Hyvityksen toteuttamistapa

Kysymys 3: Jos hyvitys toteutetaan tallennus- ja palvelusovelluksilla, niin mitkä laitteet, tallennus- ja palvelusovellukset tulisi sisällyttää hyvitysmaksun piiriin (esim. älypuhelin, tietokone, monitoimilaite, tallentava digisovitin,

ulkoinen kiintolevy, muistitikku, ulkoinen tallennuspalvelu, tallennettava CD tai DVD, MP3-soitin)?

Tulisiko maksun koskea kaikkia laitteita, tallennusalustoja tai palveluita vai voitaisiinko jotain niistä sulkea maksun ulkopuolelle yleisesti tai joissain tapauksissa? Millä perusteella (ks. jäljempänä maksun suuruuteen vaikuttavista tekijöistä)?

Tallennusalustamallissa kaikkien tallennustilaa sisältävien laitteiden, alustojen ja palvelujen, pilvipalvelut mukaan lukien, tulee olla hyvityksen piirissä siitä riippumatta ovatko ne ns. monikäyttöisiä välineitä. Muiden EU-maiden käytännön mukaan myös kierrätetyt laitteet tulee olla hyvityksen piirissä. Hyvitysmaksun ulkopuolella tulee nykyiseen tapaan säilyttää mm. operaattoreiden kuluttajille tarjoamat maksulliset verkkotallennuspalvelut.

Kysymys 4: Olisiko tallennusalustamallin sijasta tai ohessa mahdollista periä hyvitysmaksua niiltä yksityishenkilöiltä, joilla on Suomessa laajakaista tai mobiililaajakaista (jäljempänä nettiliittymämalli), koska internetin kautta puhelimeen, tabletille, tietokoneeseen ja pilvipalveluun tehtävä kopiointi edellyttää jonkinlaista liittymää?

Onko nettiliittymämallilla mahdollista kerätä hyvitysmaksua kattavasti niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöön? Jos ei, mainitse esimerkkejä pois jäävistä tilanteista.

APFI ei näe nettiliittymämallia tietoyhteiskuntadirektiivin ja unionin oikeuskäytännön mukaisena ratkaisuna.

Kysymys 5: Miten varojen kerääminen tulisi järjestää muissa kuin tallennusalustamallissa tai nettiliittymämallissa niin, että varat voitaisiin viime kädessä kerätä vain niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöönsä?

Sellaista mallia ei ole tiedossamme. Kaikissa muissa EU-maissa on käytössä tallennusalustamalli.

Maksun kerääminen ja maksun kohdentuminen

Kysymys 6: Tulisiko maksuvelvollisuus tallennusalustamallissa kohdentaa kaikkiin laitteiden ja tallennusalustojen valmistajiin, maahantuojiin sekä toissijaisesti jälleenmyyjiin sekä palveluiden tarjoajiin, jotka myyvät tuotteita tai palveluita, joiden loppukäyttäjä voi olla yksityishenkilö?

Kyllä. Malli olisi tällöin muiden EU-maiden valtavirran käytännön mukainen.

Kysymys 7: Kenen tulisi nettiliittymämallissa olla ensisijaisesti maksuvelvollinen ja periä maksua liittymien haltijoilta? Tulisiko maksua periä kaikista yksityishenkilöiden nettiliittymistä vai tulisiko maksun perimiseen tehdä rajauksia nettiliittymän nopeuden tai liittymän haltijan iän perusteella?

Jos tällaista maksua perittäisiin, tulisiko sitä periä vuosittain vai jollakin muulla aikavälillä?

APFI ei kannata nettiliittymämallia.

Kysymys 8: Jos hyvitys maksettaisiin budjettivaroista tai erillisestä rahastosta, minkä tahon tulisi huolehtia maksun keräämisestä?

Tärkeintä on se, että hyvitys korvaisi mahdollisimman kattavasti yksityisen kopioinnin aiheuttaman haitan, jonka taso tunnustetaan säännöllisillä tutkimuksilla. Budjettivaroista rahoitettavat mallit eivät ole tietoyhteiskuntadirektiivin ja unionin oikeuden mukaisia ratkaisuja.

Maksun määräytyminen ja maksun suuruuteen vaikuttavat tekijät

Kysymys 9: Tulisiko maksun tason lähtökohtaisesti määräytyä tallennuskapasiteetin perusteella vai jollain muulla perusteella vai näiden yhdistelmänä?

Jos katsotte, että tallennuskapasiteetin sijasta tai ohessa olisi sovellettava muita määräytymisperusteita, niin mitä nämä perusteet olisivat ja millä perusteella niitä tulisi soveltaa?

Tallennuskapasiteettiin perustuva kiinteä maksu on yleisin tapa muiden EU-maiden malleissa.

Kysymys 10: Millä tavalla laitteiden monikäyttöisyyden ja tallennuslaitteiden ja tallentamiseen käytettävien välineiden rajan hämärtyminen tulisi ottaa huomioon hyvitysmaksullisia laitteita ja alustoja sekä palveluita määriteltäessä ja / tai maksun suuruutta määrättäessä?

Maksun tulee koskea myös monikäyttöisiä laitteita silloin, kun niitä on mahdollista hyödyntää myös yksityiseen kopiointiin. Tallennuskapasiteetin koko on käyttökelpoinen peruste tason määrittelyyn.

Kysymys 11: Millä tavalla teknisten toimenpiteiden käyttäminen tulisi ottaa huomioon?

Kuten unionin tuomioistuin on todennut, teknisten toimenpiteiden soveltamismahdollisuuden ei tule vaikuttaa hyvitysmaksuvelvollisuuden soveltamiseen.

Kysymys 12: Millä tavalla maksun suuruuden tulisi määräytyä nettiliittymämallissa?

Emme kannata nettiliittymämallia.

Kysymys 13: Missä tilanteissa haitan voitaisiin katsoa vahingon olevan vähäinen ja millä perusteella? Olisiko määriteltävä tällaisen vahingon kynnsarvo, ja jos olisi, niin mikä se voisi olla?

Emme kannata kynnsarvon asettamista, koska vähäistä haittaa kopiointille ei ole mahdollista määritellä.

Maksun suuruus ja päätös maksun suuruudesta

Kysymys 14: Millä tavalla päätöksenteko hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista, tallennusvälineistä ja palveluista tulisi järjestää? Millä tavalla hyvitysmaksun suuruudesta tulisi päättää? Tulisiko yksityisen kopioinnin kokonaismäärää tarkastella nykyisenkaltaisilla yksityistä kopiointia koskevilla tutkimuksilla?

Viranomaisen tulisi päättää selkeään lainsäädäntöön perustuen hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista, tallennusvälineistä ja palveluista sekä maksujen määräytymisperusteista. Tutkimukset ovat tärkeitä haitan kohdistumisen määrittelemisessä ja niihin tulisi sisällyttää myös arvio euromääräisestä haitasta.

Kysymys 15: Mikäli hyvitysmaksu tulisi mielestänne toteuttaa esimerkiksi erillisellä rahastomallilla tai nettiliittymämallilla, niin millä perusteella ja minkälaisella päätöksentekomekanismilla hyvitysmaksun määrästä tulisi päättää?

Emme pidä kuvattuja malleja toimivina aiemmin esittämiemme perustelujen pohjalta. Tällaisia malleja ei ole käytössä missään muussa EU-maassa.

Kysymys 16: Onko Suomen hyvitysmaksutaso kokonaisuutena (vuonna 2024: 11 miljoonaa euroa, vuonna 2025: 5,5 miljoonaa euroa) oikea suhteessa oikeudenhaltijoille aiheutuvaan vahinkoon?

Ei ole. Ei nykyinen korvaustaso eikä etenään puolitettu korvaus vuonna 2025 ole suhteessa oikeudenhaltijoille aiheutuvaan vahinkoon eikä yksityisesti kopioitujen sisältötuotteiden arvoon.

Vuonna 2024 kopioitiin noin 183 miljoonaa musiikki- ja av-tuotetta, joiden yhteisarvo liikkuu noin miljardin euron suuruusluokassa. Tuoreen tutkimuksen mukaan (FCG:n johtava asiantuntija, VTT Pasi Holm) yksityisen kopioinnin aiheuttama vahinko on varovaisestikin arvioiden noin 46 miljoonaa euroa.

Hyvitysmaksukustannuksen henkilöllinen kohdentuminen

Kysymys 17: Miten mahdollinen vapautus hyvitysmaksusta tai maksetun hyvitysmaksun palautus olisi järjestettävä, jotta vapautuksen tai palautuksen saaminen olisi tosiasiallisesti mahdollista, eikä kohtuuttoman vaikeaa?

Järjestelmät ja tekniset ratkaisut ovat kehittyneet huomattavasti kymmenen vuoden aikana, mikä vähentää olennaisesti hallinnollista taakkaa niin maahantuojilta, laitevalmistajilta kuin hyvitysmaksua hallinnoivalta järjestöltäkin.

Kysymys 18: Tulisiko työnantajan työntekijän käyttöön hankkimien / vuokraamien älypuhelimien, joiden haltijana on luonnollinen henkilö, kuulua hyvitysmaksun piiriin, ja millä tavalla maksun keräämisen tällaisten puhelimien osalta tulisi tapahtua? Miten työntekijöiden käytössä oleviin kannettaviin tietokoneisiin tulisi suhtautua?

Unionin oikeuskäytännön huomioiden on perusteltua, että niin älypuhelimet kuin tietokoneet sisältyvät hyvitysmaksun piiriin, sillä työntekijä voi käyttää niitä myös yksityiseen kopiointiin.

Hyvitysmaksun alueellinen kohdentuminen

Kysymys 19: Onko hyvitysmaksun kerääminen mahdollista, jos yksityishenkilö ostaa tallennuslaitteen tai -alustan ulkomaisesta verkkokaupasta? Entä silloin, jos yksityishenkilö hankkii tallennuspalvelun (pilvipalvelu) ulkomailta?

Miten tällaista toimintaa voidaan valvoa? Mikäli tätä ei voida valvoa, olisiko tarkoituksenmukaisempaa kerätä hyvitysmaksua tallennuslaitteiden sijasta tai ohessa sellaisilta luonnollisilta henkilöiltä, joilla on laajakaistaliittymä Suomessa?

Ulkomaisesta verkkokaupasta ostetuista tallennuslaitteista ja -alustoista sekä ulkomaisista tallennuspalveluista, joita tarjotaan Suomessa asuville yksityishenkilöille, tulee periä hyvitysmaksu. Ulkomaisista verkkokaupoista tilatuista laitteista ja tallennusalustoista maksu tulee periä ja valvoa maksujen suorittamista samalla tavoin kuin niistä peritään muitakin tulli- tai vastaavia maksuja.

Maksuvelvollisen tilitysvollisuus

Kysymys 20: Jos hyvitysmaksuvelvollisuus koskisi tallennuslaitteiden ja -alustojen valmistajia, maahantuojia, myyjiä ja tallennuspalveluiden tarjoajia, niin miten maksu- ja tilitysvollisuus oikeudenhaltijoille olisi järjestettävissä niin, että sen aiheuttama kustannusrasitus ja hallinnollinen taakka olisi mahdollisimman pieni?

Jos katsotte, että maksu olisi kerättävissä keskitetyimmällä tavalla, niin miltä taholta ja miten maksun kerääminen ja tilitysvelvollisuus hoidettaisiin?

Nykypäivänä on mahdollista toteuttaa maksujen raportointi sähköisellä järjestelmällä tai palvelulla, jolloin raportointi ja tilitykset ovat helppoa ja tehokasta. Hyviä käytäntöjä ja malleja voidaan hakea muista EU-maista, joissa hyvitysmaksu-järjestelmä on käytössä.

Kysymys 21: Onko maksu- ja tilitysvelvollisuuden kannalta merkitystä, tapahtuuko tilitys yhdelle vai useammalle oikeudenhaltijoita edustavalle taholle?

Kaikkien tahojen kannalta on yksinkertaisinta, että maksut ja tilitykset suoritetaan yhdelle yhteishallinnointiorganisaatiolle, joka huolehti maksujen keräämisestä sekä kertyneiden varojen tilittämisestä edelleen eri oikeudenhaltijoita edustaville tekijänoikeusjärjestöille.

Maksun keräävä taho ja maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille

Kysymys 22: Onko näkemyksenne mukaan tältä osin tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin?

Olisiko riittävää, jos laissa olisi säännökset yleisistä varojen tilitystä ja käyttöä koskevista perusteista, joita noudattaen hyvitysmaksuvarat keräävä ja/tai tilittävä taho (tai tahot) voisi päättää jakosuhteesta yksilöllisten tilitysten ja tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin käytettävien varojen välillä sekä tilitysperusteista ja varojen jakamisesta?

Millä tavalla maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille tulisi järjestää niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa ja kuluja?

Tekijänoikeusjärjestöillä on kokemusta, osaamista ja valmiit järjestelmät eri oikeudenhaltijaryhmille suoritettaviin tilityksiin, joten ne ovatärkevin taho vaihtoehto myös jatkossa hyvitysmaksujen tilittämiseen. Nykyinen tilityskäytäntö, jossa jokainen hyvitysmaksuosuutta saava järjestö huolehtii edelleen varojen tilittämisestä omille oikeudenhaltijoilleen tai edunsaajilleen omien tilitykseen liittyvien sääntöjensä mukaisesti, on siis olennaista säilyttää.

Kysymys 23: Millä tavalla tulisi määritellä varojen jakautuminen eri aloja edustaville oikeudenhaltijaryhmille?

Osa maksuvaroista voitaisiin edelleen kohdentaa yhteisiin tarkoituksiin. Esimerkiksi nykyisistä yhteisiin tarkoituksiin menevistä varoista, AVEK:n tuet ovat merkittäviä koko av-alalle ja työllistävät ja tuottavat myös tuloja valtiolle. Eri oikeudenhaltijaryhmien välisten jako-osuuksien määrittämiseksi on tarpeen jatkaa yksityisen kopioinnin tutkimuksen toteuttamista, ja sen on syytä olla opetus- ja kulttuuriministeriön riippumattomalla tutkimuslaitoksella teettämä.

Järjestön valvonta

Kysymys 24: Onko näkemyksenne mukaan järjestön valvonnan osalta tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin? Jos on, niin mitä muutoksia ja millä perusteella?

Yhteishallinnointiorganisaatioita velvoittaa yhteishallinnointilaki (Laki tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista), joka sisältää myös valvontakeinoja. Hyvitysmaksun osalta on luontevaa hoitaa järjestöjen valvonta samalla tavalla kuin se on hoidettu yhteishallinnoinnin osalta.

Yhteenveto

Kysymys 25: Minkä järjestelmän tai järjestelmien yhdistelmän pohjalta (mahdollisine muokkauksineen) hyvitys tulisi ensisijaisesti järjestää tarvittavine muutoksineen:

tekijänoikeuslaissa ennen vuotta 2015 noudatetun tallennus- ja alustamallin pohjalta,

Kysymys 26: Onko olemassa jotain olennaisia näkökohtia, joita ei ole kysytty, mutta jotka katsotte tarpeelliseksi tuoda esiin?

Haluamme huomauttaa, että nykyinen korvaustaso ei kompensoi lähellekään tutkittua (varovaisestikin arvioitua) haittaa oikeudenhaltijoille. Hyvityksen taso ei ole harkinnanvarainen määräraha ja jäsenmaan vapaasti päätettävissä, vaan sen pitää olla direktiivin mukainen. Vuonna 2024 kopioitiin noin 183 miljoonaa musiikki- ja av-tuotetta, joiden yhteisarvo liikkuu noin miljardin euron suuruusluokassa. Tuoreen tutkimuksen mukaan yksityisen kopioinnin aiheuttama vahinko on 45,7 miljoonaa euroa vuodessa.

Kuulasmaa Laura
Audiovisual Producers Finland - APFI ry